

VODIČ o pravilnoj primeni Zakona o upotrebi jezika u lokalnim samoupravama na Kosovu

Decembar, 2015.

Za izdavača: Communication for Social Development – CSD

Obrada i štampa: Communication for Social Development – CSD

Grafički dizajn: Aleksandar Velić

Tiraž: 500 primeraka

Gračanica, 2015.

Copyright © 2015. Communication for Social Development – CSD

Štampanje ovog izveštaja podržala je Agencija SAD za međunarodni razvoj (USAID) kroz Program Unapredimo Kosovo zajedno. Stavovi izraženi u ovom izveštaju ne izražavaju nužno stavove Agencije SAD za međunarodni razvoj ili Vlade Sjedinjenih Država.

Vodič o pravilnoj primeni Zakona o upotrebi jezika u lokalnim samoupravama

Sadržaj:

1. O projektu
2. Akronimi
3. USAID Unapredimo Kosovo Zajedno (AKT)
4. O Komunikaciji za razvoj društva
5. O Zakonu o upotrebi jezika
6. Nadležnosti Kancelarije poverenika za jezike
7. Obaveze institucija u vezi primene Zakona
8. Opštinska struktura
 - 8.1 Skupština opštine
 - 8.2 Kancelarija predsednika opštine
 - 8.3 Odeljenje administracije i kadrova
 - 8.4 Odeljenje za zdravstvo
 - 8.5 Odeljenje za socijalnu zaštitu
 - 8.6 Odeljenje za obrazovanje
 - 8.7 Odeljenje za kulturu
 - 8.8 Odeljenje za omladinu i sport
 - 8.9 Odeljenje za finansije
 - 8.10 Odeljenje za privredu i ekonomski razvoj
 - 8.11 Odeljenje za urbanizam, planiranje, katastar i zaštitu životne sredine
 - 8.12 Odeljenje za poljoprivredu i šumarstvo
 - 8.13 Odeljenje javne službe
 - 8.14 Odeljenje za inspekcijske poslove
9. Preporuke centralnim institucijama
10. Preporuke Kancelariji poverenika za jezike
11. Preporuke međunarodnoj zajednici
12. Moj jezik, moje pravo, moja mogućnost

O Projektu

USAID Unapredimo Kosovo Zajedno (AKT) program u partnerstvu sa NVO "Komunikacija za razvoj društva" - CSD, sprovode projekat "Podrška naporima poverenika za jezike na unapređenju upotrebe zvaničnih jezika u 12 partnerskih opština na USAID-ovom projektu Unapredimo Kosovo zajedno"(Gjilan/Gnjiljane, Graçanicë/Gracanica, Istog/Istok, Klinë/Klina, Kllokot, Novobërdë/Novobrdo, Obiliq/Obilic, Pejë/Pec, Partesh/Partes, Ranillug, Shtërpçë/Strpce i Vushtrri/Vucitrn). Cilj projekta je podizanje svesti građana o važnosti njihovog učešća u predstavljanju potreba i zaštiti prava na jezik, kao i saradnji sa predstavnicima institucija. Kroz stečeno znanje i iskustvo moći ćemo da istaknemo nedostatke i posledice zbog lošeg sprovođenja Zakona o upotrebi jezika na Kosovu, u društvu koje pretenduje da bude demokratsko.

U toku projekta, naš partner NVO "Komunikacija za razvoj društva" - CSD, organizovala je dvanaest (12) debata u dvanaest (12) izabраниh opština na kojima su učestvovali predstavnici lokalnih samouprava, predstavnici civilnog društva, predstavnici medija, uvaženi i aktivni članovi zajednica, kao i zadovoljavajući broj mladih i žena. Nakon ovih debata, CSD je formirala akcioni tim koji je bio sastavljen od po jednog predstavnika lokalne samouprave i predstavnika civilnog društva iz svake partnerske opštine. Akcioni tim je uz pomoć stručnjaka, predstavnika Kancelarije poverenika za jezike, CSD tima i USAID AKT tima učestvovao u kreiranju *Vodiča o pravilnoj primeni Zakona o upotrebi jezika u lokalnim samoupravama*. Ovaj Vodič je jedinstveni alat i instrument koji će se svakodnevno koristiti u svim opštinskim odeljenjima, a na taj način će se i poboljšati kvalitet upotrebe jezika. U toku izrade *Vodiča* CSD je aktivno radila zajedno sa lokalnim vlastima i predstavnicima civilnog društva partnerskih opština, predstavnicima Kancelarije poverenika za jezike u Vladi Kosova i predstavnicima USAID AKT tima.

Ovaj dokument predstavlja svojevrsnu verziju uputstva za pravilnu upotrebu i sprovođenje Zakona o upotrebi jezika. Dokument kroz tematska poglavlja obrađuje različita područja službene upotrebe jezika uz navođenje osnovnih zakonskih propisa. Ovaj dokument se uglavnom odnosi na teme koje su vezane za upotrebu službenih jezika u praksi, ali je važno napomenuti da se većina stavki ujedno odnosi i na službenu upotrebu jezika ostalih nevećinskih zajednica koje žive na Kosovu. Ravnopravna upotreba službenih jezika se može ostvariti samo ukoliko sve strane koje sudeluju u komunikaciji znaju koja si im prava i obaveze. Informisanje svih učesnika u procesu ostvarivanja prava upotrebe jezika uspostavlja uslove za međusobno uvažavanje jezičkog i kulturnog identiteta, jača toleranciju među građanima i građankama koji govore različite maternje jezike i podržava osnove pravne države. Ovaj *Vodič* ima za cilj da, pre svega, posluži kao putokaz onima koji rade u lokalnim samoupravama u smeru raznih aspekata komunikacije na jezicima nacionalnih manjina.

Nadamo se da će sav trud i rad koji smo uložili poboljšati komunikaciju i obezbediti bolje razumevanje među svim građanima i građankama Kosova i omogućiti lakše ostvarivanje jednog od osnovnih ljudskih prava, a to je pravo na upotrebu maternjeg jezika.

Akronimi

CSD	Komunikacija za razvoj društva
USAID	Agencija za međunarodni razvoj
AKT	Unapredimo Kosovo Zajedno
SAD	Sjedinjene Američke Države
MZ	Ministarstvo zdravlja
NVO	Nevladina organizacija
MF	Ministarstvo finansija
KSB	Kosovske snage bezbednosti

USAID Unapredimo Kosovo Zajedno (AKT)

Program Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) Unapredimo Kosovo zajedno (Advancing Kosovo Together, AKT) osmišljen je s ciljem da se poboljša konstruktivna međuetnička saradnja i interakcija između većinskih i manjinskih zajednica što je od suštinskog značaja za bezbednost i stabilnost regiona. Kroz program se na sveobuhvatan način pristupa integraciji manjinskog stanovništva u institucije i društvo Kosova uspostavljanjem partnerstva sa opštinama i drugim partnerima Vlade s ciljem da se što veći broj pripadnika manjina uključi u rad lokalnih institucija.

Kroz ovaj program radiće se i na poboljšanju uslova koji će etničkim manjinama omogućiti da se aktivno uključe u rad kosovskih institucija, uz očuvanje i zaštitu njihovog jedinstvenog kulturnog nasleđa. Navedeni ciljevi će se kroz ovaj program ostvariti na sledeći način:

- poboljšanjem komunikacije između većinskih i manjinskih zajednica, kao i između Vlade Kosova i manjinskih zajednica, kroz sprovođenje infrastrukturnih projekata manjih razmera i drugih inicijativa na nivou zajednica;
- poboljšanjem ekonomskih mogućnosti u opštinama koje su obuhvaćene ovim programom sprovođenjem obuka, istraživanjem tržišta i malim bespovratnim donacijama za razvoj biznisa;
- poboljšanjem kapaciteta rada opštinskih uprava koje su obuhvaćene ovim programom kako bi se na što bolji način odgovorilo na potrebe njihovih stanovnika; ovo će biti ostvareno sprovođenjem brojnih obuka i pružanjem tehničke podrške, pre svega u oblasti finansijskog upravljanja i opštinskog planiranja;
- izgradnjom kapaciteta lokalnih organizacija kako bi se lokalno međuetničko rukovodstvo osposobilo da sprovede gore navedene ciljeve programa.

Kroz program Unapredimo Kosovo zajedno uspostaviće se direktno partnerstvo sa 16 opština, uključujući šest (6) opština u južnom delu Kosova u kojima su kosovski Srbi većinsko stanovništvo: Gračanica, Klokot, Parteš, Ranilug, Novo Brdo i Štrpce; kao i šest opština u kojima su kosovski Albanci većinsko stanovništvo: Obilić, Gnjilane, Istok, Klina, Peć i Vučitrn. Program će se takođe sprovoditi i u četiri (4) opštine na severu Kosova u kojima su kosovski Srbi većinsko stanovništvo: Severna Mitrovica, Leposavić, Zubin Potok i Zvečan.

Kroz ovaj program biće obuhvaćeno preko 600,000 stanovnika Kosova, uključujući i 146,000 pripadnika manjinskih zajednica. Program Unapredimo Kosovo zajedno biće sproveden u periodu od aprila 2014. godine do aprila 2017.

O Komunikaciji za razvoj društva (CSD)

NVO "Komunikacija za razvoj društva" (CSD) iz Gračanice je nepartijska, nezavisna, neprofitna, lokalna organizacija osnovana 2001. godine sa glavnim ciljem da promovise i radi na izgradnji civilnog društva, na razvoju omladine, na zastupanju prava osoba sa invaliditetom, na integraciji marginalnih grupa u društvo, na povezivanju lokalnih institucija i lokalnog građanstva i promociji procesa povratka i dijaloga. Naši direktni korisnici su manjinske zajednice, Srbi i Romi, omladina i osobe sa invaliditetom.

Aktivnosti CSD-a su usmerene ka osnaživanju NVO sektora tako što pružamo tehničku podršku i informišemo, edukujemo građane i radimo na promociji i zastupanju civilnog društva u javnosti. Takođe, radimo na umrežavanju nevladinih organizacija i na koordinisanju nevladinih organizacija u zajedničkim projektima. Obezbeđujemo usluge kao što su javno informisanje, produkcija radio i video materijala, promocija dijaloga i procesa pomirenja među zajednicama na Kosovu, pružamo informacije raseljenim licima i edukujemo mlade. CSD ima snažnu tendenciju da civilno društvo bude prihvaćeno kao konstruktivan strateški partner u svojoj zajednici, a sve u cilju rešavanja problema. Trudimo se i da civilni sektor zajedno sa donosiocima odluka bude bitan učesnik u svim aktuelnim društveno-političkim procesima.

Radeći širom Kosova, razvijali smo model koji ima za cilj da podstakne mlade u pronalasku određenog načina na koji bi učestvovali u procesu donošenja odluka. Suočavajući se sa različitim izazovima i aktivno tražeći najbolja rešenja, pre svega za mlade, razvijali smo nove komponente programa naših projekata. Posebnu pažnju obraćamo na razvijanje odnosa sa lokalnom zajednicom koji počiva na razumevanju zajednice, svih njenih specifičnosti, ali i na uključivanju svih relevantnih učesnika u zajednici (lidera, predstavnika lokalne samouprave, civilnog sektora). Ostvarivanje ovakve saradnje između svih pomenutih učesnika, gde su moć i odgovornost u procesima odlučivanja podeljene, vodi uspešnoj tranziciji koja će stvoriti otvoreno, multietničko i moderno demokratsko društvo.

O Zakonu o upotrebi jezika

Zakon br. 02/L-37 o upotrebi jezika stupio je na snagu 2007. godine sa ciljem da obezbedi poštovanje jezičkog identiteta svih lica i stvori okruženje u kome sve zajednice mogu da izraze i očuvaju svoj jezički identitet.

Članovi 1 - 3

garantuju jezička prava svih zajednica koje žive na Kosovu, jezičku ravnopravnost, promovisanje svih jezika, utvrđuju službene jezike na centralnom i lokalnom nivou, jezike u službenoj upotrebi i utvrđuju procenat na osnovu koga jedan jezik može postati službeni na lokalnom nivou.

Upotreba jezika u centralnim institucijama

Članovi 4 - 6

garantuju upotrebu jezika u radu centralnih institucija. Službeni jezici koriste se ravnopravno u komunikaciji, na sastancima institucija, na javnim sastancima, na službenim dokumentima, u zvaničnim nazivima institucija itd.

Ovi članovi garantuju pravo na upotrebu jezika tokom rada Skupštine, različitih odbora i tokom donošenja zakona i normativnih akata na službenim jezicima.

Upotreba jezika u opštinskim institucijama

Članovi 7 - 10

Ovi članovi određuju upotrebu jezika na lokalnom nivou. U skladu sa njima svaki sastanak, dokumenat, uredba i opštinski akt se donosi i objavljuje na službenim jezicima konkretne opštine. Jezici imaju ravnopravan status i treba da se obezbede prevodi sa jednog jezika na drugi, ukoliko se to zahteva.

Ovi članovi garantuju pravo na upotrebu jezika u službenoj upotrebi, kao i prava građana/ki da traže usluge na tim jezicima, ukoliko je njihov jezik jedan od pomenutih i oni objašnjavaju kako se ispisuju nazivi institucija, znakovi, nazivi opština, naselja, sela, ulica itd.

Upotreba jezika u javnim preduzećima

Član 11

garantuje da su sva preduzeća, kako javna tako i ona u društvenom vlasništvu, dužna da poštuju jezičku ravnopravnost. Svako lice mora biti u prilici da se informiše i da komunicira na bilo kom službenom jeziku.

Upotreba jezika u sudskim postupcima

Članovi 12 - 18

garantuju ravnopravnost službenih jezika u svim sudskim postupcima, pravo svakog lica da u ovim postupcima koristi jezik svog izbora. Svi postupci, dokumenta, obaveštenja i spisi treba da budu na

službenim jezicima. Svaka osoba čiji jezik nije službeni jezik, niti jezik u službenoj upotrebi ima pravo da komunicira, zahteva usluge i da odgovara na svom maternjem jeziku. Ustanove za sprovođenje zakona, sudovi, zatvori itd. su dužni da pruže pomoć svim ovim licima pri prevodu i komunikaciji.

Upotreba jezika u prosvetnim ustanovama

Članovi 19 - 24

garantuju da će jezici na kojima se odvija nastava u javnim prosvetnim ustanovama biti u skladu sa odredbama Ustava i Zakona o obrazovanju. Svako lice ima pravo da se obrazuje na svom maternjem jeziku. Prosvetne ustanove su dužne da vode sve postupke u skladu sa Zakonom i drugim relevantnim zakonima. Službeni jezici na Kosovu su glavni jezici na kojima se odvija nastava na javnim univerzitetima.

Upotreba jezika u medijima

Članovi 25 - 26

garantuju da svako lice ima pravo da obrazuje medijsku kuću na jeziku po svom izboru, u skladu sa zakonom.

Upotreba jezika na javnim servisima tokom prenosa uređuje se i Zakonom o medijima.

Lična imena

Član 27

garantuje pravo upisa ličnog imena u javne registre. Svaki pojedinac polaže pravo da upiše svoje ime i prezime u izvornom obliku u zavisnosti od svog jezika i tradicije.

Jezička sloboda

Članovi 28 - 30

garantuju pravo svakog da obrazuje i vodi pravne subjekte, kao što su kulturna udruženja, organizacije, privredni subjekti itd. na svom jeziku. Takođe, u privatnoj sferi, preduzeće može komunicirati i pružati usluge na jeziku po svom izboru. Međutim, ukoliko aktivnosti ovih preduzeća, čiji jezik nije jedan od službenih jezika, mogu štetiti legitimnom, javnom interesu kao što su javni poredak, javna bezbednost, zdravlje itd. kosovske institucije zahtevaju dodatnu upotrebu službenih jezika.

U preduzećima koja pružaju javne usluge važi princip ravnopravnosti službenih jezika.

Sprovođenje

Član 31

garantuje da će Vlada Kosova i druge institucije usvojiti mere za promovisanje, upotrebu i podjednak status službenih jezika i obezbediti zaštitu, očuvanje i promovisanje jezika zajednica čiji maternji jezik nije službeni jezik.

Kancelarija poverenika za jezike

Kancelarija poverenika za jezike je osnovana aprila 2012. godine u okviru Kancelarije premijera, a na osnovu Uredbe br.07/2012.

U cilju unapređenja sprovođenja Zakona o upotrebi jezika, Vlada Kosova je 2011. godine formirala Radnu grupu za reformu Komisije za jezike. Projekat reforme vodila je Kancelarija premijera/Kancelarija za pitanja zajednica. Kao rezultat rada Radne grupe, doneta je Uredba 07/2012 o Kancelariji poverenika za jezike na osnovu koje su formirana dva mehanizma podrške - Odbor za jezička pitanja i Mreža za jezičku politiku.

Mandat Kancelarije poverenika za jezike

Kancelarija poverenika za jezike obavlja nadležnosti utvrđene Zakonom o upotrebi jezika i to su sledeće nadležnosti:

- prati poštovanje Zakona u svakoj instituciji koja se nalazi pod njenom nadležnošću;
- preduzima sve neophodne mere u okviru svojih ovlašćenja, uključujući i posredovanje, kako bi se osiguralo poštovanje Zakona u svakoj instituciji koja se nalazi pod njenom nadležnošću;
- razmatra i daje preporuke u vezi sa propisima ili administrativnim uputstvima u skladu sa Zakonom, a u vezi sa usklađenošću i doslednošću bilo kojeg drugog zakonskog akta, propisa ili administrativnog uputstva sa Zakonom;
- sprovodi istrage, bilo na svoju inicijativu ili na osnovu žalbe koju je bilo koje fizičko ili pravno lice podnelo u vezi propusta bilo koje institucije pod nadležnošću Kancelarije, u skladu sa Zakonom ili nekim drugim aktom koji se odnosi na status i upotrebu službenih jezika, kao i na druge jezike zajednica čiji jezik nije službeni jezik Kosova;
- prema potrebi savetuje ili pruža pomoć javnosti u vezi njihovih prava u skladu sa Zakonom;
- prema potrebi savetuje ili pruža pomoć institucijama koje su pod njenom nadležnošću u vezi njihovih obaveza proisteklih iz Zakona;
- pomaže Vladi u sprovođenju, a i samostalno sprovodi programe javnog informisanja i redovne aktivnosti informisanja stanovništva, kako bi javnost bila upoznata sa svojim pravima po Zakonu.

U cilju sprovođenja svojih nadležnosti, Kancelarija ima ovlašćenja i moć da:

- zahteva, dobija pristup i vrši pregled dokumentacije institucija, preduzeća i organizacija pod svojom nadležnošću;
- zahteva da institucija i njeni zaposleni sarađuju sa Kancelarijom, garantujući Kancelariji pristup svojim prostorijama i relevantnim informacijama, uključujući i kopije delova ili celih dosijea i drugih dokumenata, na zahtev Kancelarije, sa izuzetkom tajnih dosijea ili informacija;
- poziva svako lice ili svedoka u cilju dobijanja usmenog ili pismenog dokaza neophodnog za istraživanje slučaja;
- obezbeđuje naknadu troškova putovanja i boravka osobama od kojih se traži da se pojave pred Kancelarijom ili koje treba da putuju da bi se obezbedila bilo kakva informacija, zapis ili dokaz za potrebe istrage;
- izrekne i nametne bilo koju sankciju kako je propisano u važećem Administrativnom uputstvu o određivanju administrativnih sankcija zbog kršenja Zakona o upotrebi jezika, u slučaju kada

preporuke Kancelarije o pravnim lekovima ili za ponovni pretres ili naknadu nisu rešeni od strane nadležnog organa i to kao poslednje sredstvo;

- u slučaju da lice propusti ili odbije da poštuje zahteve Kancelarije, da ometa ili onemogućava Kancelariju u obavljanju svojih dužnosti, ili gde je povreda takve prirode, Kancelarija može pokrenuti pravni ili disciplinski postupak preko nadležnog organa protiv lica ili organizacije koja je odgovorna za povredu.

Obaveze institucija u vezi primene Zakona

- Institucije su obavezne da preduzmu sve neophodne mere da u potpunosti primene Zakon kako bi omogućile ostvarivanje jezičkih prava u skladu sa njim.
- Institucije su obavezne da obezbede javnu dokumentaciju i informacije na službenim jezicima i na jezicima u službenoj upotrebi na opštinskom nivou.
- Institucije moraju poštovati jezičku ravnopravnost u svim javnim dokumentima koja objave.
- Prpratni materijali koji se koriste za međuinstitucionalnu komunikaciju moraju biti na službenim jezicima.
- Topografski znaci moraju biti ispisani na službenim jezicima poštujući jezičku ravnopravnost.
- U svim institucijama pod nadležnošću Kancelarije poverenika za jezike se moraju uskladiti zvanične internet stranice na službenim jezicima.
- Sve informacije u institucijama treba da budu postavljene istovremeno na službenim jezicima.

Skupština opštine

Nadležnosti i odgovornosti Skupštine

Skupština opštine je najviši predstavnički organ opštine koju neposredno biraju građani u skladu sa Zakonom o lokalnim izborima.

Skupština opštine je obavezna da usvoji detaljnu Uredbu o upotrebi jezika unutar svoje teritorije, kao što je predviđeno važećim Zakonom o upotrebi jezika.

Skupština opštine i predsednik opštine imaju pravo da donose zakonske akte i, u skladu sa svojim ovlašćenjima, preduzmu potrebne mere u cilju realizacije istih. Svi opštinski akti moraju biti u skladu sa ustavnim i pravnim sistemom na Kosovu.

Skupština opštine može usvajati akte u okviru svojih nadležnosti.

Akti Skupštine opštine važe na teritoriji opštine koja je ove akte usvojila. Ovi akti obuhvataju:

- a) Statut opštine;
- b) Poslovnik o radu;
- c) opštinske uredbe i
- d) bilo koje druge pravne akte koji su neophodni za efikasan rad i funkcionisanje Opštine.

Statut opštine može biti usvojen i izmenjen odlukom najmanje dve trećine glasova odbornika Skupštine opštine.

Broj odbornika Skupštine opštine mora biti proporcionalan broju građana u toj opštini. Svi odbornici Skupštine opštine treba da imaju nepristrasna i jednaka prava i mogućnost da u potpunosti učestvuju u radu Skupštine. Skupština opštine treba da obezbedi pružanje tih prava i mogućnosti preko Statuta i Poslovnika o radu.

Skupština opštine funkcioniše na osnovu Zakona o lokalnoj samoupravi, Statuta i ostalih podzakonskih akata.

Obaveštenja i materijali za sednicu treba da budu u skladu sa Zakonom o upotrebi jezika. Ista obaveštenja treba da budu javno objavljena.

Zapisnik se vodi na svim sednicama Skupštine opštine i njenih komisija i odobrava se na svakoj narednoj sednici u skladu sa Zakonom o upotrebi jezika.

Preporuke

- Skupština opštine treba da, u skladu sa svojim mogućnostima, kada radi na planiranju budžeta, zbog nedostatka prevodioca uvrsti u dnevni red i budžetsku liniju za prevod, a sve u skladu sa aktuelnim zakonima i propisima.
- Skupština opštine prilikom izrade budžeta treba da predloži budžetsku liniju dodatnih sredstava za stručno osposobljavanje prevodioca.

Smernice:

- Svaki zakonski akt, uredba ili bilo koji drugi pravni dokument pre stupanja na snagu treba da bude preveden na službenim jezicima. Tokom rada odbornika, održavanja sastanaka i sednica Skupštine opštine treba da postoji prevod na službene jezike lokalne samouprave.
- Obaveštenja i materijal za sednicu treba istovremeno da bude objavljen na službenim jezicima opštine.
- Zapisnici sa sednica, pre usvajanja, treba da budu prevedeni i dostavljeni odbornicima na službenim jezicima opštine.

- Svaki zakonski akt, uredba ili bilo koji drugi pravni dokument Skupštine opštine treba da bude identičan na službenim jezicima, bez prostora za različito/pogrešno tumačenje.

Kancelarija predsednika opštine

- Kancelarija za odnose sa javnošću
- Kancelarija za zajednice i povratak
- Kancelarija za ljudska prava

Nadležnosti i odgovornosti Kancelarije za odnose sa javnošću

Kancelarija za odnose sa javnošću

- učestvuje na direktnim sastancima predsednika opštine, unutar i van opštine;
- prati sastanke Odbora direktora, odbora i Skupštine opštine;
- koordiniše povezivanje sa domaćom i međunarodnom štampom u vezi sa pitanjima koja se tiču delatnosti predsednika opštine, direktora odeljenja i drugih kancelarija;
- koordiniše razvoj i sprovođenje opštinskih oblasti za komuniciranje sa javnošću;
- pruža informacije o politikama razvoja Opštine;
- nadzire sprovođenje Strategije za komunikaciju sa građanima/kama i administrira kodeks ponašanja službenika za komunikaciju, kako bi držali visoke etičke standarde;
- obezbeđuje transparentnost i javni pristup u vezi rada direktora i opštinske administracije, obrazovnih i zdravstvenih ustanova i drugih javnih preduzeća, pružajući informacije i dokumenta građanima/kama i medijama;
- informiše javnost o odlukama koje je usvojila Skupština, putem konferencija i izdavanja saopštenja za javnost;
- održava veze sa lokalnom štampom i elektronskim medijima u vezi pitanja koja se tiču opštinskih organa;
- radi na izdavanju interne opštinske novine „Bilten“;
- obezbeđuje informacije unutar Opštine i u stalnoj je saradnji sa direktorima odeljenja i službenicima koji su zaposleni u Odeljenju administracije;
- prati predstavnike Opštine i registruje izjave opštinskih službenika koje su date predstavnicima medija;
- Priprema letke, bilten, brošure itd;
- Selektuje i arhivira članke novina koje se tiču opština;

Nadležnosti i odgovornosti Kancelarije za zajednice i povratak

Kancelarija za zajednice i povratak

- je odgovorna za poboljšanje zaštite prava zajednica;
- osigurava da zajednice imaju jednaka prava u javnim uslugama na opštinskom nivou;
- priprema izveštaje opisujući detaljno završene poslove za koje je odgovorna Kancelarija za zajednice;
- pod direktnim nadzorom predsednika opštine pomaže u sastavljanju Strategije za povratak na opštinskom nivou;
- vrši prikupljanje i raspodelu informacija vezano za povratak u opštini (repatriрана lica);
- u saradnji sa predsednikom opštine pomaže u funkcionisanju postojećih struktura;
- vrši administrativne poslove koji su potrebni za podršku postojećim strukturama za povratak, kao što su: zakazivanje sastanaka, obaveštavanje učesnika, sastavljanje i raspodela dnevnog reda na službenim jezicima i pisanje zapisnika;

- učestvuje na sastancima postojećih komisija (Odbor za zajednice, Komisija za posredovanje ili Komisija za finansije) i na drugim forumima u kojima su pitanja vezana za povratak deo dnevnog reda.

Nadležnosti i odgovornosti Kancelarije za ljudska prava

Kancelarija za ljudska prava

- preduzima sve potrebne mere u vezi zaštite i promovisanja ljudskih prava na opštinskom nivou zajedno sa ostala tri angažovana službenika unutar Opštine;
- nadzire usklađenost poštovanja standarda ljudskih prava: jednake mogućnosti, protiv diskriminacije, polna ravnopravnost, prava dece, osobe sa invaliditetom, prava zajednica, korišćenje jezika i protiv trgovine ljudskim bićima;
- daje savete u vezi izrade i nadzora sprovođenja politika, pravilnika i uputstava koje je donela Skupština opštine u skladu sa standardima ljudskih prava i domaćeg zakonodavstva;
- nadgleda aktivnosti Opštine i, istovremeno, savetuje predsednika opštine u vezi pitanja koja se tiču ljudskih prava;
- saraduje i koordiniše aktivnosti sa strukturama opštinskog nivoa i NVO-ima u oblastima zaštite i promovisanja ljudskih prava;
- saraduje, u cilju realizovanja odgovornosti, sa institucijama i agencijama, uključujući i instituciju Ombudsmana na Kosovu.

Preporuke:

- Osnažiti ulogu kontakt osobe iz Mreže za jezičku politiku tako da on/ona ima odgovornost i mogućnost adresiranja jezičkih pitanja u okviru Opštine.
- Stvoriti mogućnost saradnje i razmene dobrih praksi i resursa među opštinama po pitanju unapređenja sprovođenja Zakona o upotrebi službenih jezika.
- Prilikom kreiranja Strategije za zajednice i povratak uvrstiti deo za unapređenje kvaliteta upotrebe Zakona o upotrebi jezika.
- Imena ulica na teritoriji opštine koja ne nose lična imena treba da budu prevedena na službene jezike te opštine.
- Obezbediti da sva imena javnih institucija i privatnih kompanija koje se bave javnim dobrom imaju vidno istaknuto ime i nadležnosti na službenim jezicima.

Smernice:

Kancelarija za odnose sa javnošću

- U komunikaciji sa domaćom štampom sve informacije treba da budu istovremeno objavljene na službenim jezicima.
- Javni pristup, vezano za rad opštinskih odeljenja, građanima/kama treba biti dostupan na službenim jezicima.

- Svaka informacija i sva dokumenta za javnost treba da budu identična, bez mogućnosti različitog interpretiranja i istovremeno objavljena na službenim jezicima.
- O odlukama Skupštine opštine informisati javnost na službenim jezicima istovremeno.
- Unutrašnja komunikacija i saradnja sa odeljenjima i civilnim službenicima treba da bude u skladu sa njihovim maternjim jezikom (jednim od službenih jezika).
- Svaka izjava predsednika opštine i službenika treba biti adekvatno prevedena i dostupna u isto vreme na službenim jezicima opštine.
- Svi bilteni, brošure i ostali informativni materijali treba da budu objavljivani na službenim jezicima opštine. Ne treba ih objavljivati samo na jednom jeziku dok je prevod na drugi jezik u toku, već istovremeno na službenim jezicima zbog bolje i adekvatnije informisanosti svih građana/ki.
- Svi novinski članci koji se tiču Opštine objavljeni na bilo kom jeziku treba da budu prevedeni na službene jezike pre arhiviranja.

Kancelarija za zajednice

- Svako nepoštovanje Zakona o upotrebi jezika prijaviti određenoj kancelariji pri lokalnoj samoupravi i Kancelariji poverenika za jezike.
- Svaki izveštaj Kancelarije treba da bude preveden na službene jezike pre objavljivanja i arhiviranja.
- Sve informacije u vezi povratka i repatriranih lica treba da budu dostupne na službenim jezicima istovremeno.
- Svi administrativni poslovi ove Kancelarije kao što su: zakazivanje sastanaka, obaveštavanje učesnika, sastavljanje i raspodela dnevnog reda moraju biti u skladu sa Zakonom o upotrebi jezika.
- Informacije prikupljene na sastancima koje se tiču zajednica i njihovog povratka treba da budu objavljene na službenim jezicima.

Kancelarija za ljudska prava

- Pravo na jezik je jedno od osnovnih ljudskih prava i samim time ova Kancelarija treba da svako nepoštovanje ili kršenje ovog prava prijavi prvenstveno predsedniku opštine, a zatim i Kancelariji poverenika za jezike, kao i da apeluje na sve relevantne faktore za poštovanje Zakona o upotrebi jezika.
- Predsednika opštine i sve direktore odeljenja konstantno podsećati na važnosti adekvatnog i istovremenog objavljivanja javnih dokumenata, odluka, poziva i formulara na službenim jezicima.
- Bilo koji javni dokument, poziv, odluka i informacija ne treba da bude objavljena na jednom jeziku dok je prevod na drugi jezik u toku, a sve to zbog gubitka jednakih mogućnosti svih zajednica opštine.

Odeljenje administracije i kadrova

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- pružanje usluga koje se tiču skupštinskih poslova i izvršne vlasti, kao što su priprema materijala za sednice Skupštine, Odbora i Borda direktora, počevši od izrade pozivnica i odluka koje proizilaze sa sednica, prevođenje dokumenata na službene jezike, kao i lekturu i korekturu tih dokumenata;
- pružanje administrativnih usluga vezanih za nabavku – postupke nabavke;
- pružanje usluga koje se tiču oblasti logistike i njihovo funkcionisanje, vođenje evidencije o radu zaposlenih kao što su odsustvo, bolovanje, disciplinske mere, obavljanje obuke i ostali podaci;
- registraciju i vođenje evidencije službenih materijala;
- korektnu komunikaciju sa građanima/kama, postavljanje zahteva na raspolaganje građanima/kama, pružanje saveta i pravno – upravne pomoći građanima/kama o načinu popunjavanja zahteva, registrovanje svih zahteva stranaka, izveštavanje o završenim predmetima tokom svakog meseca, arhiviranje predmeta i njegovo čuvanje;
- održavanje opreme informativne tehnologije;
- pružanje usluga izdavanja izvoda, potvrda i uverenja iz registara građanskog stanja koje uključuju izvode rođenih, venčanih, umrlih, izvod iz centralnog registra građana, uverenja o državljanstvu, uključujući i potvrde o prebivalištu, kao i promenu ličnog imena;
- overu dokumenata na osnovu originalnih dokumenata;
- sve druge poslove na osnovu dužnosti koje su mu poverile centralne vlasti.

U pružanje administrativnih usluga građanima/kama spadaju i poslovi koji se tiču organizovanja građana/ki po naseljima, selima, lokalnim kancelarijama i mesnim zajednicama.

Preporuke:

- Obezbediti profesionalnu jedinicu za prevod sa punim kapacitetima kako bi prevod na službene jezike bio u skladu sa Zakonom o upotrebi jezika.
- U skladu sa zakonskim obavezama formirati Informativno - uslužnu kancelariju (opštinske uprave koje još uvek nisu formirale) koja u strukturi zaposlenih treba da ima pripadnike svih zajednica koje žive na teritoriji opštine.
- Na adekvatan način stimulisati opštinske prevodioce koji obavljaju svoje dužnosti i preko određene norme, kao i ostale službenike koji pružaju usluge građanima/kama na službenim jezicima bez prevodioca, tj. na jeziku koji tim službenicima nije maternji jezik.
- Na vidnom mestu u svakoj javnoj instituciji na teritoriji opštine postaviti informacije o mogućnosti i načinima podnošenja žalbe u slučaju kada građani/ke smatraju da je njihovo pravo na jezik prekršeno.
- Komisija za žalbe treba da preuzme obavezu razmatranja žalbi po pitanju upotrebe jezika na lokalnom nivou i davanja preporuka određenom odeljenju.
- Stvoriti uslove za jačanje kapaciteta opštinskih službenika po pitanju pružanja usluga građanima/kama na službenim jezicima.
- Odrediti normu za prevodioce i obezbediti pomoćna sredstva za njihov rad.

Smernice:

- Orijehtaciona tabla treba da bude ispisana na službenim jezicima opštine i istaknuta na vidnom mestu svake javne institucije na teritoriji opštine.

Vodič o pravilnoj primeni Zakona o upotrebi jezika u lokalnim samoupravama

- Svako odeljenje i kancelarija treba da istakne tablu ispisanu na službenim jezicima opštine o funkciji i nadležnostima istog/iste.
- Sva uputstva i informacije svake javne institucije na teritoriji opštine, bilo da su na tabli ili na običnom papiru, treba da budu ispisani na službenim jezicima opštine.
- Brošure, informacije, obaveštenja, konkursi i sva druga dokumentacija od javnog značaja treba da bude objavljena istovremeno na službenim jezicima opštine.
- Na svaki zahtev građana/ki, bilo da je na usmeni ili pismeni način upućen lokalnoj samoupravi, treba odgovoriti na jeziku na kome je zahtev podnet, ukoliko je to jedan od službenih jezika opštine.
- Usluge koje se tiču skupštinskih poslova moraju biti identično prevedene na službenim jezicima opštine, bez mogućnosti drugačijeg tumačenja.
- Svi materijali sa sednica Skupštine, Odbora i Borda direktora pre arhiviranja i prosleđivanja za dalju upotrebu treba da budu prevedeni i identični na službenim jezicima opštine.
- Svaka disciplinska mera treba da bude dostavljena na maternjem jeziku službenika, ukoliko nije zatraženo drugačije, dok arhivirani materijal treba da bude na službenim jezicima opštine.
- Svaka mogućnost stručnog osposobljavanja službenika treba da bude ponuđena službenicima iz svih zajednica uz obezbeđen prevod na službene jezike.
- Savetovanje građana/ki po automatizmu treba da bude na njihovom maternjem jeziku, ukoliko je to jedan od službenih jezika opštine.
- Pravna pomoć građanima/kama oko popunjavanja zahteva i formulara treba da bude na njihovom maternjem jeziku, ukoliko je to jedan od službenih jezika opštine, kao i sam obrazac za zahtev ili formular.

Odeljenje za zdravstvo

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- izradu strategije za primarnu zdravstvenu zaštitu, koja uključuje: promovisanje, prevenciju, tretiranje i rehabilitaciju bolesti, poremećaja i povreda, zdravstveno obrazovanje i imunizaciju;
- planiranje budžeta prema lokalnim potrebama, a na osnovu uputstva Ministarstva zdravlja (MZ);
- razvoj, nadgledanje i sprovođenje pravilnika koji su na snazi;
- sprovođenje normi i standarda infrastrukture i ljudskih resursa koje je odobrilo MZ;
- nadgledanje epidemiološke situacije na opštinskom nivou;
- prikupljanje i analiziranje informacija na lokalnom nivou;
- određivanje lokalnih prioriteta i ciljeva na osnovu informacija, a u skladu sa Strategijom primarne zdravstvene zaštite;
- preduzimanje mera za zdravstvenu zaštitu koje se tiču obezbeđivanja ispravnosti vode i higijene, obezbeđivanje ispravne hrane i ishrane i preduzimanje aktivnosti dezinfekcije, dezinskcije i iskorenjivanja;
- pokretanje i sprovođenje kampanja za podizanje svesti sa vladinim i nevladinim organizacijama, kao i izrada sporazuma sa istim.

Smernice:

- Promotivni materijal svakog zdravstvenog centra treba da bude na službenim jezicima opštine.
- Svaka zdravstvena ustanova treba da ima orijentacionu tablu o uslugama koje ta ustanova pruža ispisanu na službenim jezicima opštine.
- Komunikacija sa pacijentima, kao i izdavanje odgovarajuće dokumentacije treba da bude na maternjem jeziku pacijenta, naročito ukoliko je maternji jezik pacijenta jedan od službenih jezika ili jezika u službenoj upotrebi u opštini.
- Sve informacije o zdravstvenom osiguranju i zdravstvenim uslugama treba da budu dostupne građanima/kama istovremeno na službenim jezicima opštine.
- Komunikacija prilikom kućnih poseta pacijentima treba da se odvija na njihovom maternjem jeziku, naročito ukoliko je maternji jezik pacijenta jedan od službenih jezika ili jezika u službenoj upotrebi u opštini.
- Sva obaveštenja o epidemološkim merama treba da budu dostupna svim građanima/kama istovremeno na službenim jezicima opštine.
- Sva dokumentacija i formulari treba da budu dostupni građanima/kama na službenim jezicima.
- Građani/ke treba da budu informisani/e na službenim jezicima opštine istovremeno o svim preduzetim merama zdravstvene zaštite.
- Informacije o higijeni, pijaćoj vodi, ishrani, pa do aktivnosti dezinfekcije i dezinskcije treba da budu dostupni svim građanima/kama na službenim jezicima opštine.

Odeljenje za socijalnu zaštitu

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- obezbeđivanje socijalnog skloništenja osoba unutar teritorije opštine uz pravo na posedovanje, razvijanje i korišćenje imovine;
- saradnju sa MZ, odlučivanje i sprovođenje politika zaštite kategorije ugrožene dece i svih drugih kategorija dece preko Centra za socijalni rad na lokalnom nivou;
- preduzimanje mera za identifikovanje prirode i potreba socijalnih i porodičnih usluga na teritoriji opštine;
- pružanje socijalnih i porodičnih usluga unutar teritorije opštine na osnovu standarda koje je odredilo nadležno ministarstvo;
- pružanje socijalnih i porodičnih usluga unutar teritorije opštine preko aktivnosti Centra za socijalni rad;
- pripremanje godišnjih planova za razvoj i održivost socijalnih i porodičnih usluga i vođenje tačnih statističkih beležaka;
- koordinaciju aktivnosti i nadzor rada Centra za socijalni rad;
- zbrinjavanje beskućnika i obezbeđivanje skloništa za beskućnike;
- registrovanje i licenciranje centra za staranje i zapošljavanje;
- isplate plata za obučavanje stručnjaka za socijalno blagostanje.

Smernice:

- Svi formulari, deklaracije, potvrde i ostala dokumenta treba da budu dostupni građanima/kama na službenim jezicima opštine.
- Plan i program socijalne zaštite, kao i načini ostvarivanja prava i usluga treba da budu istovremeno objavljeni na službenim jezicima opštine.
- Komunikacija i savetovanje građana/ki treba da se odvija na njihovom maternjem jeziku, tj. na jednom od službenih jezika opštine.
- Na svaki zahtev građana/ki, bilo da je upućen na usmeni ili pismeni način, treba odgovoriti na jeziku na kome je zahtev podnet, ukoliko je to jedan od službenih jezika opštine.
- Socijalne i porodične usluge građanima/kama treba pružiti na njihovom maternjem jeziku, tj. na jednom od službenih jezika u opštini.
- Informacije o mestima za zbrinjavanje beskućnika treba da budu dostupne na celoj teritoriji opštine na službenim jezicima.

Odeljenje za obrazovanje

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- rukovođenje, planiranje i koordinisanje predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja u opštini;
- zapošljavanje nastavnog i drugog osoblja u školama u skladu sa zakonskim procedurama za izbor i zapošljavanje javnih zaposlenika;
- izbor direktora i zamenika direktora školskih ustanova u skladu sa zakonskim procedurama za zapošljavanje i određenim zakonskim kriterijumima;
- isplatu zarada rukovodećem, nastavnom i drugom osoblju zaposlenom u obrazovnim ustanovama na teritoriji opštine;
- nadzor rada svih obrazovnih ustanova na opštinskom nivou;
- registracija i prijem učenika u skladu sa poštovanjem principa nediskriminacije;
- podsticanje ravnopravnih mogućnosti za praćenje predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja u opštini;
- registraciju, licenciranje i inspekciju javnog zdravlja i bezbednosti predškolskih obrazovnih ustanova u skladu sa zakonom;
- poštovanje i potvrđivanje prava zajednica i njihovih pripadnika;
- pripremu, usvajanje i sprovođenje Pravilnika o radu za škole, uključujući i kodeks ponašanja rukovodećeg, nastavnog i drugog osoblja i učenika, kao i sprovođenje disciplinskih mera;
- donošenje odluka o povećanju broja predškolskih, osnovnih, srednjih i specijalnih obrazovnih ustanova na nivou opštine;
- donošenje odluka o žalbama protiv odluka rukovodstava obrazovnih ustanova koje su predviđene zakonom;
- podsticanje saradnje između nastavnika, roditelja učenika i obrazovnih ustanova, kao i obrazovnih ustanova sa porodicom, saradnja sa odeljenjima za obrazovanje u drugim opštinama u zajedničkim obrazovnim projektima;
- brigu o održavanju i renoviranju zgrada i sredstava obrazovnih ustanova sa javnim finansijama;
- preduzimanje mera za osiguranje ograđenog prostora, urbanog i/ili ruralnog, u kojem se škola nalazi, što je u skladu sa pravom učenika na bezbednu sredinu u školskom dvorištu;
- procenu specijalnih potreba kao što je predviđeno zakonom;
- predlaganje specijalnog obrazovanja učenika i pružanje profesionalne procene;
- pružanje savetodavnih i zdravstvenih usluga za specijalne potrebe;

Smernice:

- Sve informacije vezane za osnovno i srednje obrazovanje na opštinskom sajtu treba da budu istovremeno objavljene na službenim jezicima opštine.
- Svaki konkurs za prijem radnika u osnovnim i srednjim školama treba da bude objavljen na službenim jezicima opštine.
- Promovisanje važnosti značaja učenja jezika okruženja treba da bude u saradnji sa svim zajednicama koje žive na teritoriji opštine. U okviru saradnje sa NVO-ima koja ima za cilj neformalno obrazovanje treba da budu jednako zastupljene sve zajednice.

Odeljenje za kulturu

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- javno objavljivanje raspoloživih iznosa budžeta za svaku godinu namenjenih za pripremu kulturnih aktivnosti, uključujući sredstva od grantova koji su raspoloživi osobama/organizacijama i izradu pravilnika za podnošenje prijave za grantove i određivanje grantova;
- rukovođenje opštinskom arhivom, pozorištem/ima, javnom/im bibliotekom/kama;
- organizovanje obeležavanja datuma od istorijske važnosti;
- organizovanje debata za razvoj i unapređenje kulture;
- razmatranje ugovornih izveštaja vezano za kulturne objekte;
- blisku saradnju i izveštavanje o radu Odeljenja predsedniku opštine, Skupštini opštine i relevantnom odboru, kad god se traži;
- saradnju sa odeljenjima za kulturu na centralnom nivou i savetnicima iz ovih oblasti;
- registraciju grupa, klubova, ansambala i sl.;
- saradnju sa drugim gradovima i državama, kako bi omogućili pravu integraciju i razmenu iskustava, kao i sa NVO-ima i drugim organizacijama;
- poštovanje, podršku i pomoć za asocijacije, klubove i društva, kao i otkrivanje pojedinaca sa posebnim kreativnim sposobnostima, bez obzira na rasnu, polnu, versku ili nacionalnu pripadnost;
- stavljanje na raspolaganje svojih institucija u opštu službu građanima/kama (sa primarnom delatnošću koji oni vrše, ali u hitnim slučajevima i druge delatnosti);
- privlačenje investitora i traženje dodatnih fondova.

Preporuke:

- Stvoriti mogućnost za podsticanje kulturnih događaja koji će promovisati koncept višejezičnosti sa osvrtom na službene jezike opštine.

Smernice:

- Sve informacije i vesti o kulturnim manifestacijama treba da budu objavljene na službenim jezicima opštine.
- Sve objekte koji se koriste za organizaciju i promociju kulturnih aktivnosti treba obeležiti tablama sa natpisima na službenim jezicima opštine.
- Raspoloživa sredstva za pripremu kulturnih aktivnosti i sredstva za finansiranje objaviti istovremeno na službenim jezicima opštine.
- Sva obaveštenja od istorijske važnosti bilo koje zajednice objaviti istovremeno na službenim jezicima opštine.
- Registraciona uputstva i formulari za registraciju grupa, ansambala i drugih kulturnih udruženja treba da budu na službenim jezicima opštine.
- O rezultatima saradnje sa drugim državama, lokalnim i međunarodnim organizacijama o mogućnostima integracije i razmeni iskustava informisati građane/ke na službenim jezicima opštine.
- Pružanje podrške udruženjima, klubovima i fizičkim licima primarno treba da se odvija na njihovom maternjem jeziku, ukoliko je njihov maternji jezik jedan od službenih jezika opštine.

- ❑ U otkrivanju talenata sve zajednice trebaju biti podjednako zastupljene i pružanje usluga treba biti na njihovom maternjem jeziku, ukoliko je njihov maternji jezik jedan od službenih jezika opštine.
- ❑ Sva dokumenta pre arhiviranja treba da budu prevedena na službene jezike opštine.

Odeljenje za omladinu i sport

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- organizovanje anketa, seminara i raznih obuka, kao i uključivanje mladih u evropske i svetske aktuelnosti koje se tiču omladine;
- rukovođenje javnim stadionom/ima, sportskom salom i drugim pratećim objektima;
- javno objavljivanje raspoloživih iznosa budžeta za svaku godinu namenjenih za pripremu omladinskih i sportskih aktivnosti, uključujući sredstva od grantova koji su raspoloživi osobama/organizacijama i izradu pravilnika za podnošenje prijava za grantove i određivanje grantova;
- organizovanje debata za razvoj i unapređenje omladine i sporta;
- razmatranje ugovornih izveštaja vezano za omladinske i sportske objekte;
- blisku saradnju i izveštavanje o radu Odeljenja predsedniku opštine, Skupštini opštine i relevantnom odboru, kad god se traži;
- saradnju sa odeljenjima za omladinu i sport na centralnom nivou i savetnicima iz ovih oblasti;
- registraciju grupa, klubova, udruženja i sl.;
- podršku omladinskim i sportskim aktivnostima, kao i razvijanje njihovog delovanja na teritoriji opštine;
- saradnju sa drugim gradovima i državama, kako bi omogućili pravu integraciju i razmenu iskustava, kao i sa NVO-ima i drugim organizacijama;
- poštovanje, podršku i pomoć za asocijacije, klubove i društva, kao i otkrivanje pojedinaca sa posebnim kreativnim sposobnostima, bez obzira na rasnu, polnu, versku ili nacionalnu pripadnost;
- privlačenje investitora i traženje dodatnih fondova;
- brigu o drugim manje popularizovanim granama sporta koje nemaju prostorije i uslove za rad;
- stvaranje uslova za vraćanje omladine u zemlju i njihovo ponovno obrazovanje;
- saradnju sa Odeljenjem za obrazovanje vezano za reforme i uslove koje mogu imati mladi.

Smernice:

- Prilikom organizovanja seminara, treninga i prilikom kreiranja anketa sva obaveštenja i informacije o planiranim i/ili sprovedenim aktivnostima treba istovremeno objaviti na službenim jezicima opštine i tokom sprovođenja istih u podjednako meri koristiti jezike svih učesnika/korisnika tih aktivnosti ukoliko su to jezici koji su službeni jezici opštine.
- Pre objavljivanja podataka o raspoloživim sredstvima za pripremu omladinskih i sportskih aktivnosti i pravilnika za podnošenje prijava za grantove, svu potrebnu dokumentaciju treba prevesti na službene jezike opštine i objaviti je istovremeno.
- Svaka debata o razvoju i unapređenju omladine i sporta treba da ima obezbeđen prevod na službene jezike, ukoliko su učesnici iz različitih zajednica.
- Svaki dokument, bilo da je to izveštaj, odluka ili zapisnik, pre arhiviranja i prosleđivanja za dalju upotrebu treba da bude preveden na službene jezike opštine.
- Svaki formular i poziv za registraciju sportskih klubova, grupa i udruženja pre objavljivanja i primene treba da bude preveden na službene jezike opštine.
- Pružanje podrške udruženjima, klubovima i fizičkim licima primarno treba da se odvija na njihovom maternjem jeziku, ukoliko je njihov maternji jezik jedan od službenih jezika opštine.
- Sve omladinske i sportske objekte treba obeležiti tablama sa natpisima na službenim jezicima opštine.

- Sva obaveštenja, informacije i akti vezani za omladinu i sport na opštinskoj internet stranici treba da budu objavljene istovremeno na službenim jezicima opštine.
- Obaveštenja o mogućnostima korišćenja sportskih i kulturnih objekata treba da budu dostupna svim zajednicama na službenim jezicima opštine.

Odeljenje za finansije

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- pomoć predsedniku opštine u pripremi i planiranju budžeta pre njegovog predstavljanja Odboru za politiku i finansije i Skupštini opštine;
- sastavljanje dinamičnog plana realizacije projekata i prenosa sredstava za budžetske linije;
- planiranje tabele toka gotovog novca;
- pružanje stručnih saveta opštinskim organima u vezi upravljanja budžetom, nadziranje procedure i trošenja budžetskih sredstava;
- sastavljanje nacрта opštinskih projekata za pravilnike o finansijskim pitanjima;
- rukovođenje finansijskim pitanjima;
- održavanje računa i pripremanje godišnjih finansijskih izveštaja;
- planiranje i određivanje obaveza na osnovu opštinskih pravilnika određenim subjekima u opštini, određivanje visine taksu i tarifa u oblasti poreza na imovinu i opštinskih kazni.
- planiranje sopstvenih prihoda opštine, kao i evidentiranje svih drugih prihoda;
- kreiranje baze podataka o svom zemljištu i objektima koje opština poseduje i koristi;
- razvijanje procedure eksproprisanja zemljišta koja je u opštinskom vlasništvu;

Smernice:

- Pravilnik o finansijskim pitanjima, pre stupanja na snagu, treba da bude preveden na službenim jezicima opštine.
- Godišnji finansijski izveštaj, pre objavljivanja, treba da bude preveden na službenim jezicima opštine.
- Obaveze i pravilnici određeni za pravne subjekte i fizička lica sa teritorije opštine treba da budu dostupni na službenim jezicima opštine.
- Pre objavljivanja dokumenata kojima se određuje visina taksu, poreza na imovinu i opštinskih kazni, dokumenta treba da budu prevedena i identična na službenim jezicima opštine, bez mogućnosti drugačijeg tumačenja na bilo kom od službenih jezika.
- Planiranje i evidentiranje svih prihoda treba da se odvija na službenim jezicima opštine, a propratnu dokumentaciju treba prevesti pre arhiviranja i objavljivanja.
- Baza podataka opštinske imovine treba da bude dostupna na službenim jezicima opštine.
- Sve administrativne procedure i propratna dokumentacija pre stupanja na snagu treba da bude dostupna istovremeno na službenim jezicima opštine.

Odeljenje za privredu i ekonomski razvoj

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- određivanje prioriteta za investiranje u opštini u saradnji sa predsednikom opštine i u koordinaciji sa MF-om;
- izradu idejnih programa u kojima se tačno obrađuju određene ekonomske delatnosti s ciljem razvoja primarnih sektora, kontakte sa domaćim finansijskim institucijama, kao što su komercijalne banke i međunarodne finansijske institucije, kako bi na taj način prikupili informacije u vezi sa mogućnostima i uslovima kreditiranja (finansiranja) različitih vrsta preduzetništva;
- pružanje saveta poslovnim ljudima u vezi mogućnosti investiranja i usmeravanja njihovog kapitala u proizvodne i profitabilne delatnosti, kao i u one one koje su imaju perspektivu;
- saradnju i koordinisanje radova oko javno – privatnih partnerstava;
- saradnju sa Ministarstvom trgovine i industrije o mogućnosti koordinisanja radova i aktivnosti za ekonomski razvoj opštine;
- pružanje informacija i podnošenje izveštaja o radu za određene periode radi potreba opštinskih institucija;
- izdavanje dozvola za rad privrednim društvima;
- određuje visinu naknade za izdavanje dozvole za rad prema određenim tarifama i taksama;
- evidentiranje promena u dozvolama za rad i sertifikatima preduzeća;
- obezbeđivanje formulara za podnošenje zahteva i prethodna obaveštenja u vezi preduzetništva;
- pružanje profesionalnih informacija i podnošenje izveštaja za Odeljenje i opštinske institucije;
- pružanje obuka u oblasti preduzetništva;
- davanje podataka nadležnom ministarstvu na osnovu zahteva ministarstva;
- kreiranje prilagodljivog okvira za održivu lokalnu ekonomiju;
- izradu politike ekonomskog razvoja i predlaganje mera za ekonomski razvoj opštine;
- izradu globalnog strateškog plana za ekonomski razvoj opštine, uključujući sve sektore ekonomije na kratkoročnom i na dugoročnom planu;
- pružanje pomoći pri organizovanju međunarodnih konferencija koje otvaraju mogućnosti i perspektive ekonomskog razvoja opštine;
- interakciju sa međunarodnim organima u vezi koordinacije radova oko ekonomskog razvoja opštine;

Smernice:

- Investicioni prioriteti koji se odrede treba da budu objavljeni istovremeno na službenim jezicima opštine.
- Sve informacije o razvoju primarnih sektora, uslovima i načinima kreditiranja različitih vrsta preduzetništva treba da budu dostupne svim građanima/kama na službenim jezicima opštine. Ne treba objavljivati informacije na jednom jeziku dok se drugi prevodi, već sve informacije treba da budu plasirane istovremeno.
- Svim pravnim subjektima i građanima/kama treba pružiti savete o poslovanju na njihovom maternjem jeziku, ukoliko je njihov maternji jezik jedan od službenih jezika opštine.
- Informacije o radovima i aktivnostima u vezi ekonomskog razvoja opštine treba da budu dostupne na službenim jezicima opštine, bilo da je u pitanju privatno partnerstvo ili bilo koje drugo.

- Izdavanje dozvola privrednim društvima treba da bude u skladu sa Zakonom o upotrebi jezika, tj. na službenim jezicima opštine.
- Sve informacije o mogućnostima dobijanja dozvola, određenim tarifama, porezima i kaznama treba da budu dostupne na službenim jezicima opštine.
- Sve sertifikate o radu privrednih subjekata na teritoriji opštine treba izdavati na službenim jezicima opštine.
- Obaveštenja o mogućnostima za podnošenje zahteva privrednih subjekata, kao i sami formulari treba da budu dostupni na službenim jezicima opštine istovremeno.
- Informacije o obukama za pokretanje i razvoj preduzetništva treba da budu dostupne svim građanima/kama na službenim jezicima opštine.
- Obuke za pokretanje i razvoj biznisa treba da imaju obezbeđen prevod na službene jezike.
- Strateški plan za ekonomski razvoj, uključujući kratkoročne i dugoročne planove, treba istovremeno da bude dostupan na službenim jezicima opštine.

Odeljenje za urbanizam, planiranje, katastar i zaštitu životne sredine

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- izradu programa, razvojnog plana opštine, razvojnog urbanističkog plana i regulativnih urbanističkih planova naselja i drugih celina;
- davanje sugestija i mišljenja u vezi procedura za usvajanje i realizaciju gore navedenih planova;
- prikupljanje, obradu i popunjavanje dokumentacije za prostorni razvoj, u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju i drugim odredbama donetim na osnovu ovog zakona;
- saradnju sa svim subjektima koji učestvuju u planiranju i razvoju grada i opštine pri izradi prostornih planova;
- vršenje urbanističkog i ruralnog planiranja opštine i korišćenja zemljišta;
- davanje saglasnosti za izgradnju objekata od lokalne važnosti i drugih vidova razvijanja opštine;
- organizaciju i kontrolu tehničke dokumentacije;
- organizovanje i određivanje stručne grupe za nadzor i tehnički prijem građevinskih objekata i pružanje drugih relevantnih usluga;
- izdavanje odluka i potvrda o stanju postojećih objekata, kao i izdavanje dozvola za upotrebu završenih objekata;
- odgovornost za razvoj i organizovanje katastarskih kapaciteta, referentne homogene mreže, rekonstrukciju katastarskih informacija u digitalnoj formi, model informativnog sistema za zemlju i imovinu;
- registraciju nepokretne imovine i registraciju opštinskog zemljišta;
- izdavanje potvrda osobama koji nemaju nepokretnosti;
- angažovanje za sistemsko smanjenje zagađivanja, degradacije i oštećivanja životne sredine, kao i smanjenje ili zaustavljanje onih ekonomskih aspekata i drugih aktivnosti koji izazivaju veliki rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu;
- izradu programa i vršenje nadzora nad vredećim prizorima prirode predlaganjem novih zona za zaštitu, kao i zaštitu i obnovu raznovrsnosti kulturnih i estetskih vrednosti pejzaža;
- vršenje nadzora i kontrole uslova bezbednosti života i zdravlja ljudi na mestu gradnje i u njenoj okolini tokom obavljanja radova;

Smernice:

- Razvojni i urbanistički plan, kao i regulativne uredbe planova naselja i drugih celina treba da budu prevedeni na službene jezike opštine i tek tada mogu biti dati na usvajanje i objavljivanje.
- Svaka odluka i potvrda o stanju objekata, kao i dozvole za upotrebu završenih objekata treba istovremeno da budu izdate na službenim jezicima opštine.
- Formulari za registraciju nepokretne imovine treba da budu na službenim jezicima opštine.
- Potvrde koje se izdaju osobama koje nemaju nepokretnost ili bilo kakve druge potvrde, treba da budu na maternjem jeziku građana/ki, ukoliko je njihov maternji jezik jedan od službenih jezika opštine.
- Sve preduzete mere o zaštiti životne sredine treba da budu objavljene istovremeno na službenim jezicima opštine.
- Sva uputstva, bilo da su na zvaničnim tablama ili na običnom papiru, treba da budu ispisana na službenim jezicima opštine.
- Na svaki zahtev građana/ki, bilo da je upućen na usmeni ili pismeni način, treba odgovoriti na jeziku na kome je zahtev podnet, ukoliko je to jedan od službenih jezika opštine.

Odeljenje za poljoprivredu i šumarstvo

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- praćenje i sprovođenje razvojnih politika za poljoprivredu, stočarstvo, voćarstvo, povrtarstvo i pčelarstvo;
- pripremanje godišnjih planova i izveštaja proizvodnje i praćenje realizacije tih planova za jesenju i prolećnu setvu, žetvu i sakupljanje dobara ratarstva;
- praćenje naučnih dostignuća u proizvodnji i stočarstvu i formiranje tabelarnih statističkih pregleda;
- praćenje realizacije godišnjih planova razvoja stočarstva;
- praćenje i učestvovanje u izradi projekata i planova za zaštitu i razvoj šuma na teritoriji opštine;
- vođenje evidencije o neobrađenom zemljištu, zemljištu datom na korišćenje i vođenje evidencije o zemljištu kojoj je promenjena namena korišćenja;
- davanje podataka nadležnom ministarstvu na zahtev ministarstva;
- obezbeđivanje repromaterijala za sađenje poljoprivrednicima kako bi im se omogućilo da započnu rad, kao i mogućnosti da preko komercijalnih banaka dobiju kredite za stimulisanje i unapređenje stočarske proizvodnje;
- koordinacija radova u saradnji sa NVO-ima koji podržavaju poljoprivedne aktivnosti i omogućavanje saradnje sa poljoprivrednim kooperativama;
- pružanje obuka u oblasti poljoprivrede;
- koordinacija i nadzor lovačkih aktivnosti;
- obezbeđivanje pomoći poljoprivrednicima u organizovanju, pružanju stručnih saveta, privlačenje donatora i investitora;

Smernice:

- Svi koraci sprovođenja razvojne politike treba da budu istovremeno dostupni građanima/kama na službenim jezicima opštine.
- Godišnji planovi i izveštaji vezani za proizvodnju i realizaciju jesenje setve, žetve i prinosa treba da budu istovremeno dostupni na službenim jezicima opštine.
- Svi statistički podaci treba da budu istovremeno dostupni na službenim jezicima opštine.
- Svaka promena namene korišćenja zemljišta treba biti arhivirana i data za dalju upotrebu istovremeno na službenim jezicima.
- Sve informacije i postupci o mogućnostima kreditiranja za poljoprivrednike treba da budu dostupne građanima/kama na službenim jezicima opštine.
- Svaka mogućnost dobijanja repromaterijala za poljoprivredu treba istovremno da bude objavljena na službenim jezicima opštine.
- Formulari i potvrde treba da budu dostupni na službenim jezicima.
- Na svaki zahtev građana/ki, bilo da je upućen na usmeni ili pismeni način, treba odgovoriti na jeziku na kome je zahtev podnet, ukoliko je to jedan od službenih jezika opštine.
- Pružanje pomoći poljoprivrednicima treba da se odvija na njihovom maternjem jeziku, ukoliko je njihov maternji jezik jedan od službenih jezika.
- Informacije o stručnom osposobljavanju poljoprivrednika treba istovremeno da budu objavljene na službenim jezicima opštine.
- Tokom organizovanja treninga i stručnog osposobljavanja treba da se obezbedi prevod na službene jezike za sve učesnike.

Odeljenje javnih usluga

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- određivanje i nadzor nad pružanjem javnih lokalnih usluga, uključujući snabdevanje vodom, održavanje vodovodne i kanalizacione mreže i preradu otpadnih voda;
- organizovanje letnjeg i zimskog održavanja, čišćenja ulica i trotoara i lokalnih puteva;
- organizovanje i održavanje javnih parkova, zelenih površina, javnih površina i grobalja;
- koordinisanje aktivnosti i davanje saglasnosti za obavljanje delatnosti javnog prevoza putnika i robe sa javnim kompanijama i udruženjima individualnih taksista i pravnih operatera prema pravilnicima, kao i određivanje linija i reda vožnje za gradski prevoz putnika;
- saradnju sa Policijom radi regulisanja komunikacije i podizanja bezbednosti u saobraćaju, posebno u blizini škola i predškolskih institucija;
- obeležavanje vertikalne i horizontalne signalizacije postojećih puteva;
- zatvaranje puteva za korišćenje u posebnim slučajevima (državni praznici, posebni radovi u državnom i opštinskom interesu i slično);
- snabdevanje stanovništva pijaćom vodom cisternama i posebnim rezervoarima;
- pružanje usluga u vezi regulisanja pitanja pasa lualica;
- izdavanje dozvola za korišćenje javnih površina ispred ugostiteljskih lokala;
- održavanje javne rasvete, reklamnih tabli, svetlećih reklama preduzeća i drugih reklama;
- konsultacije sa institucijama na centralnom nivou za izgradnju, popravku znakova ili promenu međuopštinskih puteva u opštinama;
- davanje procene opasnosti na teritoriji opštine od prirodnih i drugih nesreća u skladu sa zakonima na snazi, administrativnim uputstvima;
- planiranje i realizaciju mera za zaštitu i spašavanje;
- obezbeđivanje hitnih sredstava za privremeno sklonište u slučajevima prirodnih i drugih nesreća;
- blisku saradnju sa bezbednosnim organima opštine, KFOR-om, policijom, KSB-om, nevladinim organizacijama, zdravstvenim ustanovama, javnim preduzećima i građanima u sprečavanju požara, kao i u slučajevima drugih prirodnih nesreća;

Smernice:

- Informacije o snabdevanju vodom, pružanju lokalnih usluga, otklanjanju poteškoća i kvarova od javnog značaja treba da budu istovremeno objavljene na službenim jezicima opštine.
- Sva upozorenja i obaveštenja na javnim mestima i zelenim površinama treba da budu istaknuta na službenim jezicima opštine.
- Sve informacije vezane za javni prevoz putnika i robe treba objaviti na službenim jezicima opštine.
- Na službenim jezicima treba istovremeno objaviti listu svih redovnih linija gradskog prevoza za koje je izdata dozvola, kao i redove vožnje tih linija.
- Sva obaveštenja i upozorenja radi bolje bezbednosti u saobraćaju treba objaviti i obeležiti na službenim jezicima opštine.
- U slučaju potrebe snabdevanja vodom za piće iz cisterni i rezorvoara javnost treba obavestiti istovremeno na službenim jezicima opštine.
- O zbrinjavanju pasa lualica i svim preduzetim merama obavestiti javnost na službenim jezicima.
- Zahtevi i dozvole za izdavanje korišćenja javnih površina treba da se izdaju na službenim jezicima.

Vodič o pravilnoj primeni Zakona o upotrebi jezika u lokalnim samoupravama

- Sve informacije o procenama opasnosti od prirodnih nesreća treba istovremeno da budu objavljene na službenim jezicima opštine.
- Uputstva o svim merama za zaštitu građana/ki treba da budu objavljena na službenim jezicima opštine, kao i obaveštenja o privremenim skloništima usled prirodnih i drugih opasnosti.
- Informacije o prohodnim i zatvorenim putevima treba da budu dostupne na službenim jezicima opštine.
- U direktnoj komunikaciji sa građanima/kama prilikom pružanja usluga komunikacija treba da bude na maternjem jeziku građanina/ke, ukoliko je to jedan od službenih jezika opštine.

Odeljenje za inspekcijske poslove

Oblasti koje potpadaju pod nadležnost Odeljenja za inspekcijske poslove su:

- inspekcija u oblasti izgradnje;
- inspekcija u oblasti trgovine;
- inspekcija vezano za opštinska pitanja i komunikacije;
- inspekcija u oblasti okoline i
- inspekcija u sanitarnoj oblasti i oblasti veterine.

Nadležnosti i odgovornosti Odeljenja podrazumevaju:

- inspekciju izgradnje, instalacija, renoviranja, proširenja, promena, pretvaranja, kao i inspekciju rušenja bilo koje zgrade ili strukture, isključujući redovne radove na održavanju zgrada za koje nije potrebna dozvola za izgradnju;
- inspekcija tehničke dokumentacije (projekti izgradnje, građevinske dozvole, inspekcija dozvola za korišćenje objekata);
- inspekciju uslova i sigurnosnih mera koje se odnose na sigurnost objekta i drugih sporednih objekata, kao i mere bezbednosti u saobraćaju pored tih objekata;
- kontrolu trgovinskih i industrijskih objekata i magacina;
- kontrolu radnih mesta i drugih objekata u kojima se proizvodi stavljaju u promet;
- kontrolu poštovanja radnog vremena trgovinskih preduzeća, kontrolu nad podacima porekla robe, kontrolu plombiranja vaga, kao i kontrolu trgovinskih knjiga kupoprodaje;
- kontrolu poštovanja obaveza poslovnih subjekata za postavljanje natpisa preduzeća na njihovim lokalima;
- nadgledanje bespravnih priključaka na javnu mrežu za vodosnabdevanje fizičkih i pravnih lica, nadzor i sprečavanje zloupotrebe pijaće vode za pranje ulica, javnih površina, auto perionica, punjenje bunara, navodnjavanje bašta itd.;
- preduzima mere za zaštitu zdravlja stanovništva od štetnih akcija i duvanskih proizvoda i pušenja na javnim mestima.

Smernice:

- Tokom obavljanja inspekcije svih vrsta izgradnje komunikacija sa građanima/kama treba da se odvija na njihovom maternjem jeziku, ukoliko je njihov maternji jezik jedan od službenih jezika opštine.
- Pri kontroli i prijemu tehničke dokumentacije za izgradnju objekata, građevinskih dozvola i dozvola za korišćenje objekata treba prihvatiti zahtev na bilo kom jeziku, ukoliko je jedan od službenih jezika ili jezika u službenoj upotrebi u toj opštini, i odgovoriti na istom jeziku na kojem je zahtev podnet.
- Sve sigurnosne mere koje se odnose na objekte i mere bezbednosti u saobraćaju u blizini tih objekata treba da budu istaknute na službenim jezicima opštine.
- Pri kontroli trgovinskih i industrijskih objekata komunikacija sa korisnicima treba da se odvija na njihovom maternjem jeziku, ukoliko je njihov maternji jezik jedan od službenih jezika opštine.
- Tokom kontrole radnog vremena, podataka o poreklu robe, kontroli trgovinskih knjiga i ostalim obavezama trgovinskih i industrijskih radnji treba prihvatiti dokumentacija na bilo kojem službenom jeziku opštine i komunikacija treba da se odvija na maternjem jeziku korisnika, ukoliko je njihov maternji jezik jedan od službenih jezika opštine.

- Prilikom inspekcije i kontrole zloupotrebe pijaće vode fizičkih i pravnih lica komunikacija sa korisnicima treba da bude na njihovom jeziku, ukoliko je njihov maternji jezik jedan od službenih jezika opštine.
- Sve mere zaštite od štetnih gasova, duvanskog dima i pušenja na javnim mestima treba da budu istaknute na službenim jezicima.
- Sve određene/preduzete kaznene mere treba da budu prevedene na službene jezike pre procesuiranja.
- Sve žalbe i primedbe trebaju biti prihvaćene na bilo kojem službenom jeziku.
- Na sve zahteve odgovoriti na jeziku na kojem je zahtev podnet, ukoliko je to jedan od službenih jezika ili jezika u službenoj upotrebi u opštini.

Preporuke centralnim institucijama

- Osnažiti Mrežu za jezičku politiku uključivanjem nezavisnih tela za zaštitu prava građana/ki i organizacija civilnog društva kako bi se unapredio kvalitet pridržavanja obaveza u vezi sa jezičkim politikama u svakoj opštini.
- Kancelariji poverenika za jezike obezbediti veće fondove i obezbediti mogućnost za povećanje broja stručnog osoblja, čime bi se povećala efikasnost i funkcionalnost u unapređenju sprovođenja Zakona o upotrebi jezika.
- Potrebna je izmena i dopuna Zakona o upotrebi jezika, kao i dopuna administrativnih uputstava. Izmenama i dopunama Zakona bi jasno trebalo odrediti kaznene mere za nepoštovanje Zakona čime bi se postiglo kvalitetnije sprovođenje Zakona o upotrebi jezika, a izvršna moć Kancelarije poverenika za jezike povećala. Administrativnim uputstvima se treba odrediti primena Zakona koja bi imala vremenske rokove.
- Poboljšati saradnju centralnih sa lokalnim institucijama u pravcu poštovanja Zakona o upotrebi jezika. Prvenstveno, centralne institucije treba da u komunikaciji sa lokalnim samoupravama poštuju upotrebu službenih jezika čime bi doprinele unapređenju poštovanja Zakona. Poštovanje Zakona o upotrebi jezika treba biti obostrano.
- Pronaći način za stimulaciju/nagradu u vidu grantova za opštine koje Zakon o upotrebi jezika poštuju u većoj meri od ostalih opština. Na ovaj način bi se i ostale opštine trudile da unaprede sprovođenje Zakona o upotrebi jezika na njihovoj teritoriji.
- Omogućiti stručno usavršavanje prevodioca i službenika za znanje službenih jezika na teritoriji celog Kosova.
- Obezbediti stimulatивne naknade službenicima koji pružaju usluge građanima na službenom jeziku koji nije njihov maternji jezik.
- U osnovnim i srednjim školama obezbediti mogućnost učenja jezika okruženja (nematernjeg jezika). Ukoliko nije moguće uvrstiti drugi službeni jezik u nastavni plan i program rada škole kao obavezan predmet, može se uvrstiti kao izborni predmet.
- Obezbediti posebne stimulatивne podsticaje fakultetima na Kosovu koje formiraju katedre za studente iz drugih zajednica na njihovom maternjem jeziku.
- Kancelarija poverenika za jezike treba da ima veće nadležnost i jaču izvršnu moć.

Preporuke Kancelariji poverenika za jezike

- Povećati nadgledanje sprovođenja Zakona o upotrebi jezika.
- Nalaze istraživanja i rezultate sprovedenih istraga javno objavljivati radi veće transparentnosti i dobijanja poverenja građana.
- Organizovati redovne sastanke sa zajednicama radi predstavljanja rada Kancelarije poverenika za jezike i prikupljanja informacija o problemima i poteškoćama građana/ki kada je reč o ostvarivanju prava na korišćenje službenih jezika.
- Sprovesti širu kampanju promovisanja rada Kancelarije poverenika za jezike kako bi se podigla svest građana/ki o mogućnostima ostvarivanja svojih jezičkih prava.
- U svakoj instituciji na vidnom mestu postaviti uputstva za podnošenje žalbi kako bi se građani/ke mogli/e žaliti, ukoliko smatraju da je njihovo pravo na jezik prekršeno.
- Uspostaviti bolju saradnju sa organizacijama civilnog društva koje mogu biti most između građana/ki i Kancelarije poverenika za jezike, a sve u cilju unapređenja sprovođenja Zakona o upotrebi jezika.

Preporuke međunarodnoj zajednici

- U saradnji sa organizacijama civilnog društva i institucijama organizovati kurseve za civilne službenike koji direktno pružaju usluge građanima/kama.
- Lokalne institucije koje Zakon o upotrebi jezika sprovode u potpunosti stimulisati dodelom grantova.
- Pružiti podršku lokalnim i centralnim institucijama u prevazilaženju problema prilikom sprovođenja Zakona u upotrebi jezika stvaranjem tela koje će sačinjavati prevodioci i lektori.
- U saradnji sa organizacijama civilnog društva i institucijama podržati razmenu dobrih praksi iz zemalja sa višejezičnim sistemima.
- Obezbediti fondove za organizacije civilnog društva koje se bave promocijom Zakona o upotrebi jezika i promocijom rada Kancelarije poverenika za jezike.

Moj jezik, moje pravo, moja mogućnost

Kada prođu školski dani u kojima se uči kako se šta piše, gde ide malo, a gde veliko slovo, tačke, zarezi i ostali znaci interpunkcije, jezik se i dalje voli. To bogatstvo jezika, njegova fleksibilnost, mogućnosti za razvoj i kompleksnost otvara horizonte i daje prostora da se njime igra. Na svom jeziku osećaš i na njemu razmišljaš. Ljubav prema sopstvenom jeziku te nauči da poštuješ druge jezike i pisma, a samim time i da voliš ljude koji se tim drugim jezicima služe.

Često prilikom pisanja dođemo u nedoumicu kako se piše neka reč ili se zbunimo i kod slaganja kompleksnih rečeničnih konstrukcija. Stručnjaci su se pobrinuli da reše sve naše potencijalne nedoumice i tako su nastali pravopisi. Pravopis je mali asistent svakog ko je u komunikaciji sa drugim ljudima, posebno onoj pisanoj i predstavlja odličan spoj sa Vodičem koji je pred vama.

Zbog čega nam je još jezik bitan? Jezik oblikuje svest, jezik kreira misli i stavove, jezikom činimo vidljivima osobe, događaje i pojave. Zbog toga je svima nama izuzetno važno da ga možemo primenjivati u svakom smislu i u svakoj situaciji. Ovo nije samo pitanje lingvistike i pravopisa i poštovanja istih, ovo je pitanje predstavlja poštovanje ljudskih prava i očuvanja dostojanstva svakog građanina ili građanke na Kosovu. Stoga je potrebno nedvosmisleno shvatiti koliko je važno pravilno sprovođenje jedinog Zakona koji nam obezbeđuje pravo na upotrebu jezika.

Takvom praksom bismo pre svega demonstrirali zastupanje principa RAVNOPRAVNOSTI. Izbegavanje diskriminacije prema etničkoj pripradnosti je osnovni princip upotrebe Vodiča o pravilnoj primeni Zakona o jeziku u lokalnim samoupravama. On je tu da savetuje, preporuča i nauči kako se poštuju ljudska prava. Svi mi zajedno moramo insistirati na sprovođenju Zakona o kom toliko govorimo. Mi to možemo. Jezik na ovim prostorima je sve ugroženiji, posebno onaj koji se koristi u institucijama. Pored nekvalitetnog obrazovanja, velik i loš uticaj ima i engleski jezik koji se sve više pojavljuje u svakodnevnom govoru. U suštini, anglikacija jezika je sve prisutnija i polako, ali sigurno postaje uvrštena u naše svakodnevne jezike. Tako gubimo jezik, ali i svoj kulturni identitet. Upotreba službenih jezika u velikoj meri je važna za očuvanje kulturnog identiteta. Ovo važi za sve zajednice koje žive na Kosovu. Sve ovo su razlozi zbog kojih moramo tražiti dosledno sprovođenje zakona koji se odnose na službenu upotrebu jezika.

Zbog toga moramo biti strpljivi i dobro se upoznati s propisima da bismo dobro organizovanim radom naučili pripadnike svih zajednica o važnosti upotrebe službenih jezika kao doprinosa kvalitetnom suživotu na Kosovu.